

Đề bài

Trong bài thơ

Đoàn thuyền đánh cá

nhà thơ Huy Cận viết:

*Mặt trời xuống biển như hòn lửa
Sóng đã cài then đem sập cửa
Đoàn thuyền đánh cá lại ra khơi
Câu hát căng buồm với gió khơi*

.....

*Thuyền ta lái gió với buồm trăng
Lướt giữa mây cao với biển bằng
Ra đậu dặm xa dò bụng biển
Dàn đan thế trận lưới vây giăng.*

*Em hãy phân tích
bài thơ trên.*

Bài làm

Trong các tác phẩm thơ đã học, em thích nhất bài thơ *Đoàn thuyền đánh cá* của nhà thơ Huy Cận. Bài thơ ra đời sau một chuyến đi thực tế ở Hòn Gai của tác giả. Khung cảnh lao động hăng say của những người đánh cá trên biển trong công cuộc đổi mới, xây dựng chủ nghĩa xã hội đã tạo cảm xúc cho nhà thơ. Bài thơ những biện pháp nghệ thuật đặc sắc, những sự liên tưởng ý nhị giàu hình ảnh, cảm xúc, nhà thơ đã tạo cho tác phẩm một sức sống mãnh liệt và một vẻ đẹp huy hoàng.

Trong bài thơ, có đoạn thơ:

*Mặt trời xuống biển như hòn lửa
Sóng đã cài then đem sập cửa
Đoàn thuyền đánh cá lại ra khơi
Câu hát căng buồm với gió khơi
Hát rằng cá bạc biển Đông lặng
Cá thu biển Đông như đoàn thoi
Đêm ngày dật biển muôn luồng sáng
Đến dệt lưới ta đoàn cá ơi!
Thuyền ta lái gió với buồm trăng
Lướt giữa mây cao với biển bằng
Ra đậu dặm xa dò bụng biển
Dàn đan thế trận lưới vây giăng.*

Bài thơ để lại cho em nhiều cảm xúc nhất. Toàn bài thơ là một chuyến đánh cá đêm trên biển và đoạn thơ trên là mở đầu của chuyến đi ấy cho cả không gian và thời gian. Đó là một buổi hoàng hôn trên biển với một vẻ đẹp kì vĩ:

*Mặt trời xuống biển như hòn lửa
Sóng đã cài then đem sập cửa*

Ngay từ hai câu thơ đầu nhà thơ đã khéo léo dùng những hình ảnh cụ thể, sinh động *mặt trời, biển, sóng* kết hợp với biện pháp nghệ thuật so sánh, nhân hóa để tạo nên một khung cảnh thời gian đang biến chuyển về đêm. Hình ảnh mặt trời rực rỡ như hòn lửa đang lặn dần xuống mặt biển khơi báo hiệu một ngày đã trôi qua và cũng như nhường cho mặt biển ấy một hoạt động lúc vào đêm. Chỉ với biển, với sóng, tác giả đã tạo nên một sự nhân hóa vừa mang nét kì bí vừa như khép lại một thế giới này để rồi mở ra một thế giới khác huyền ảo của biển đêm.

Sóng đã cài then, đêm sập cửa, cài then – sập cửa, những hành động nghĩ ngợi lại được thực hiện bởi *sóng, đêm* bởi đó chính là điều kiện mà con người nơi đây đã sống: gần biển, trên biển.

Song song với sự nghỉ ngơi đó, khi mà màn đêm buông xuống, nơi nơi chìm vào sự yên nghỉ thì bên lại đó nhận những hoạt động mới, của những con người luôn hăng say với công việc.

*Đoàn thuyền đánh cá lại ra khơi
Câu hát căng buồm với gió khơi*

Tác giả khéo lồng vào chữ *đã cài then* của câu thơ trên với chữ *lại ra khơi* ở câu dưới một sự so sánh về ý nghĩa thật kín đáo: vũ trụ đã nghỉ ngơi hoàn toàn nhưng cũng vào thời điểm ấy *đoàn thuyền đánh cá lại ra khơi*. Những người ngư dân trên con thuyền ấy đã chọn thời điểm thích hợp với công việc mặc cho nó ngược lại với quy luật vũ trụ, bởi họ là những người yêu lao động, sống để lao động và mang theo quyết tâm chinh phục thiên nhiên cùng với công việc của mình, công việc đánh cá trên biển. Vì thế trong chuyến đi của họ vang ngân lời ca tiếng hát nhiệt tình hăng say lao động:

Câu hát căng buồm với gió khơi

Vì khí thế của những người ra đi hăng say như thế nên tác giả đã dùng một hình ảnh đẹp và nên thơ, lời ca tiếng hát hào hùng đã cùng với gió khơi như làm căng buồm kéo nhanh con thuyền đi ra khơi hoạt động. Khi ra đi, những người đánh cá đã mang quyết tâm lao động không ngại gian khó và để thể hiện quyết tâm đó, họ đã hát lên bài ca lao động hào hùng. Họ, những con người hiên ngang ra đi giữa biển trời mênh mông để khai thác những tài nguyên của biển, phục vụ đời sống con người.

Biển của đất nước chúng ta rộng lớn, biển đẹp bao nhiêu thì biển cũng nhiều tài nguyên bấy nhiêu. Tài nguyên của biển là cá, cá cũng tô đẹp cho biển:

*Hát rằng cá bạc biển Đông lặng
Cá thu biển Đông như đoàn thoi
Đêm ngày dật biển muôn luồng sáng
Đến dệt lưới ta đoàn cá ơi!*

Biển giàu, biển đẹp, biển có nhiều cá. Tác giả đã ví đoàn tàu như đoàn thoi, từ đó liên tưởng đến tấm vải dệt là biển. Một hình ảnh đẹp và khoáng đạt biết bao! Từng đoàn cá như những con thoi ngang dọc trên tấm vải dệt là biển, tạo nên những luồng sáng lấp lánh giữa biển đêm.

Yêu vẻ đẹp của biển, thán phục sự giàu có của biển, những ngư dân mong muốn đánh bắt được nhiều cá để phục vụ cho đất nước.

Đến dệt lưới ta đoàn cá ơi!

Câu nói như một lời kêu gọi đoàn cá nhưng cũng là lời gọi nhau – những người dân đánh cá – hãy nhanh tay lao động.

Những con người này ra đi trong đêm tối với câu hát hò khoan, với tâm hồn hăng say lao động. Họ ra đi hiên ngang giữa biển trời:

*Thuyền ta lái gió với buồm trăng
Lướt giữa mây cao với biển bằng*

Ra đậu dặm xa dò bụng biể

Dàn đần thể trận lướ

Khí thể của những người đánh cá giữa biển đem thật kiêu hùng:

Thuyền ta lái gió với buồm trắ

Trí tưởng tượng của tác giả thật đẹp, sự liên tưởng bay bổng đã bao trùm lên những đoàn thuyền đánh cá bằng những hình ảnh đẹp, đầy xúc cảm. Con thuyền lái gió đi giữa biển mênh mông nước, cánh buồm làm bạn với gió trắ. Những hình ảnh liên tưởng hùng vĩ mà nên thơ. Con người ở giữa thiên nhiên làm bạn với thiên nhiên.

Lướ giữa mây cao với biển bằ

Người lao động ra đi với một quyết tâm chinh phục thiên nhiên và tô đắp cho thiên nhiên ngày càng tươi đẹp.

Câu thơ với biện pháp nhân hóa đã biến con thuyền biết đâu dò biển cả, bởi người trên thuyền luôn tìm kiếm tài nguyên của biển.

Ra đậu dặm xa dò bụng biể

Dàn đần thể trận lướ

Hình ảnh đoàn tàu thuyền đánh cá có kĩ thuật đang như một thể trậ để thu bắt những đàn cá biển đã hào phóng ban tặng cho ta.

Đoạn thơ miêu tả không gian và thời gian mở đầu của một cuộc đánh cá đã tạo nên cho cả bài thơ một cái nền vừa đẹp, vừa hùng vĩ, vừa nên thơ. Đoạn thơ bao trùm bởi bút liên tưởng lãng mạn nhưng giàu chất thơ và xúc cảm. Đọc thơ ta như có tâm trạng hào hứng của con người ra khơi, tâm trạng xúc động và tự hào trước thiên nhiên mà ta cố tâm chinh phục với mục đích làm giàu thêm cho quê hương đất nước.

Tuy chỉ là một đoạn thơ trong cả một bài thơ *Đoàn thuyền đánh cá* nhưng đoạn thơ ấy lại để cho em nhiều cảm xúc nhất vì nó mang một sức sống mãnh liệt của những con người lao động và biển trong đoạn thơ đã được tác giả vẽ lên những nét đẹp vừa kì bí, vừa huy hoàng như cuốn hút em vào thiên nhiên kì diệu. Đoạn thơ nói riêng và bài thơ nói chung đã truyền cho em một niềm tin và sức sống mới giúp em thêm yêu những người lao động và quê hương mình, tạo cho em quyết tâm mai sau khôn lớn sẽ đi xây dựng quê hương đất nước ngày càng giàu đẹp.

Lê Thị Vân Anh

Trường PTTT Lê Quý Đôn